

σθοῦν καὶ μὲ τὸ ἐξῆς δεδομένο, ὅτι ἀπὸ τὸ 1820, ὅταν ὁ πληθυσμὸς δὲν ἔφτανε τὰ δέκα ἑκατομμύρια ὡς τὸ 1953 ὑπολογίζεται ὅτι εἰσερεύσανε στὶς 'Ἠνωμένες Πολιτεῖες περισσότεροι ἀπὸ 40.000.000 μετανάστες. Ἄν μοιράσωμε σὲ αὐτὲς τὶς δεκαετηρίδες τὸν ἀριθμὸ αὐτὸ θὰ μπορέσωμε νὰ σταθμίσωμε πόσο μεγάλο εἶναι τὸ ποσοστὸ τοῦ μεταναστευτικοῦ αἵματος ποὺ ρέει σὲ ἀμερικανικὲς φλέβες σήμερα, ἔχοντας μάλιστα ὑπ' ὄψη ὅτι τὸ μεγαλύτερο μεταναστευτικὸ ρεῦμα παρουσιάσθηκε μεταξὺ τοῦ 1880 καὶ τοῦ 1910, τὴν ἐποχὴ τοῦ ἄκρατου κεφαλαιοκρατισμοῦ ποὺ ἀναζητοῦσε φτηνὴ ἔργασία.

Οἱ βόρειοι μετανάστες ἔρχονταν κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ ἕνα γερὸ πολιτιστικὸν ὄπλι-
σμό, μὲ ἔθιμα καὶ παραδόσεις ποὺ δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ λησμονηθοῦν, μὲ μιὰν πλούσιαν ἱστορικὴ μνήμη. Μπόρεσαν νὰ ἀφομοιωθοῦν; Καὶ πῶς κατωρθώθηκε αὐτό. Πῶς ὁ γερμανὸς καὶ ὁ σουηδὸς λησμόνησε τὴν πατρίδα καὶ ἔγινε σὲ λίγα χρόνια τόσο ἀμερικανὸς ὥστε νὰ μὴν ἀντιδρᾷ πρὸς τὸ παιδί του ἔγινε καθαρὸς ἀμερικανὸς χωρὶς κανένα πιά δεσμὸ μὲ τὴ χώρα τῆς καταγωγῆς του;

Θὰ εἶτανε μεγάλο λάθος νὰ φαντασθοῦμε μιὰν ἀπέραντη δεξαμενὴ τὴν Ἀμερικὴ ἔπου λογιῆς φυλῆς καὶ ἐθνότητες χύνονται καὶ ἀνακατεύονται, γιὰ νὰ βγῆ σὲ λίγο ἀπὸ τὸ χάος αὐτὸ ἕνας νέος ἐνιαῖος τύπος ἀνθρώπου. Μιὰ τέτοια ζύμωση θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀποδώσῃ ἕναν ἐνιαῖο τύπο ἀνθρώπου, ἕνα καινούργιο ἔθνος. Ἡ διαδικασία μὲ τὴν ὁποία σχηματίσθηκε ἡ ἀμερικανικὴ ἐθνότητα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ. Ὁ τύπος τοῦ ἀμερικανοῦ, οἱ μορφὲς τῆς κοινωνικῆς του ζωῆς, ἡ κλίμακα τῶν ἀξιών του, ὁ ἠθικὸς του κόσμος, τὰ ἔθιμά του καὶ ἡ χρονικὰ σύντομη ἀλλὰ σχετικὰ ἀξιόλογη ἱστορία του, ὅλα αὐτὰ εἶχαν συντελεσθῆ καὶ ἀποκρυσταλλωθῆ πρὶν ἀπὸ τὸ 1840, ὅταν ἀκόμη οἱ κάτοικοι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἦταν σφραγισμένοι σχεδὸν ὅλοι μὲ τὴν ἀγγλοσαξωνικὴ σφραγίδα, ὅταν ἡ Ἀμερικὴ ἦταν ἕνα τμῆμα τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ κόσμου καὶ οἱ λίγοι μὴ ἀγγλοσάξωνες ποὺ τὴν κατοικοῦσαν, καὶ ὅταν διατηροῦσαν μερικὲς παραδόσεις τοῦ τόπου των, ὅπως οἱ ὀλλανδοὶ στὴν Πενσυλβάνια, στὸ σύνολό τους εἶχαν ὀλοκληρωτικὰ ὑποταχθῆ στὰ σχήματα τῆς ἀγγλοσαξωνικῆς ζωῆς.

Ὅταν λοιπὸν τὸ 1840 ἄρχισε ἡ μετανάστευση ἀλλογενῶν στοιχείων, ἡ χώρα εἶχε κιόλας μιὰν ἰσχυρὴ σπονδυλικὴ στήλη, μιὰν ἀποκρυσταλλωμένη μορφή ζωῆς, ποὺ οἱ νεοφτασμένοι ἀπὸ τὴν Εὐρώπη δὲν μποροῦσαν νὰ ἀλλοιώσουν. Γιὰ νὰ ζήσουν στὴν Ἀμερικὴ ἦταν αὐτομάτως ὑποχρεωμένοι νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὰ κοινωνικὰ σχήματα καὶ τὶς ἠθικὰς ἀντιλήψεις ποὺ ἦταν ἀνέκκλητα καθιερωμένες. Ἄν τὸ μεταναστευτικὸ ρεῦμα εἶχε ἀρχίσει νωρίτερα, πρὶν σκληρυνθῆ ὁ κορμὸς τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους, τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς Βαβέλ θὰ ἦταν καταστρεπτικόν. Ἡ ποιότητα τῆς ζωῆς ποὺ θὰ προέκυπτε ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀνακάτωμα θὰ ἦταν πολὺ κατώτερη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ παρουσιάζει σήμερα τὸ

Βενιαμὶν Φραγκλίνος.

ἀμερικανικό ἔθνος. Ἐὰ διάφορα αἵματα ποὺ σχηματίσανε τὸ ἀμερικανικό ἔθνος δὲν συνέβαλαν στὸν σχηματισμὸ τοῦ ἀνάλογα μὲ τὴν ποσότητά τους. Ὁ χρόνος ἔδωσε στοὺς ἀγγλοσάξωνες τὸ προβάδισμα, τοὺς ἐπέτρεψε νὰ πλάσουν καὶ νὰ κρυσταλλώσουν ἕναν νέον τύπο ζωῆς καὶ οἱ ἐπιγενόμενοι ὑποχρεώθηκαν νὰ ὑποταχθοῦν σὲ συντελεσμένες καταστάσεις. Ἔτσι ἐξηγεῖται πῶς ἡ πανσπερμία δὲν δημιούργησε τὸ χάος.

Ὅ,τι ἐλέχθηκε γιὰ τοὺς μετανάστες τῆς βόρειας Εὐρώπης ἰσχύει κατὰ μείζονα λόγο γιὰ τοὺς μετανάστες τῶν περιοχῶν τῆς γῆς ποὺ ἄρχισαν κατὰ μάζες νὰ εἰσρέουν κυρίως μετὰ τὸ 1890. Ἀμόρφωτοι, οἰκονομικὰ ἀπαθλιωμένοι, πολιτικὰ καθυστερημένοι, οἱ μετανάστες αὐτοὶ ἦταν φυσικὸ νὰ μὴν ἐπηρεάσουν, ἀλλὰ νὰ ἐπηρεασθοῦν. Ἄλλος ὁμοῦς ἦταν ὁ κίνδυνος ἀπὸ αὐτούς, ἡ πτώση τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς στὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ μόνη τὴν παρουσία τους. Ἄν σὲ αὐτούς τοὺς μετανάστες προσθέσωμε καὶ ἕνα πολυάριθμο στοιχεῖο, τοὺς νέγρους, ποὺ φθάνουν σήμερα τὰ 15.000.000, πλησιάζουν δηλαδὴ τὸ 10% τοῦ πληθυσμοῦ, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε πῶς ἡ χαμηλὴ ποιότητα τοῦ ἀνθρώπινου ὕλικου ποὺ τὰ τελευταῖα ἑβδομήντα χρόνια εἰσέρρευσε στὴν Ἀμερικὴ δυσκόλεψε σὲ πολλὰ σημεῖα τὴν ποιοτικὴ ἀνοδο τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι φαινόμενα δευτερεύοντα μπροστὰ στὸ γεγονός ὅτι οὔτε τὸ κολοσσιαῖο δεῦτερο μεταναστευτικὸ κύμα ἐκλόνισε ἢ κὰν ἔθιξε τὰ μεγάλα καὶ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους.

Τούτη ἡ εἰσδοχὴ τῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ποὺ συνέρρευσαν ἀπὸ κάθε ἄκρη τῆς γῆς, ἡ ἀναχώνευσή τους καὶ ἡ πειθάρχησή τους σὲ ἕνα ὠρισμένο τρόπο ζωῆς, καὶ ἀκόμα ἡ ψυχικὴ σύνδεσή τους μὲ μιὰ καινούργια ἐθνικὴ ἰδέα, ὁ σχηματισμὸς τέλος πάντων τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἔθνους ἀπὸ τὰ περισσεύματα τῶν ἄλλων ἀνώτερων καὶ κατώτερων λαῶν, ἀποτελεῖ ἕνα ἱστορικὸ καὶ κοινωνικὸ φαινόμενο ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ παρυσιάζει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ ἐξήγησή του σημαίνει τὴν ἐξήγησι τῆς Ἀμερικῆς.

VIII Η ΓΕΝΕΣΗ ΕΝΟΣ ΜΥΘΟΥ

Ἡ μετάστασι τοῦ μετανάστη ἀπὸ τὴν παλιὰ τοῦ ἐθνικὴ κοινότητα στὴ νέα ποὺ βρίσκει στὴν Ἀμερικὴ γίνεται πολὺ γρήγορα. Οἱ μετανάστες οἱ ἴδιοι διατηροῦν δεσμοὺς μὲ τὴ γενέτειρα. Ὅσα ὁμοῦς περισσότερα τὰ χρόνια ποὺ βρίσκονται στὴν Ἀμερικὴ τόσο καὶ οἱ δεσμοὶ χαλαρότεροι. Δεσμοὶ ποὺ εἶναι πρὸ παντός οἰκογενειακοὶ καὶ λιγότερο ἐθνικοί. Ἐγὼ ὑπ' ὄψη μου τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, ὄχι τοὺς διανοσομένους γιὰ τοὺς ὁποίους ἰσχύουν ἰδιαίτεροι κανόνες· γιὰτὶ ὅσο τὸ μορφωτικὸ καὶ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τοῦ μετανάστη εἶναι χαμηλότερο, τόσο εἶναι ἀσθενέστερη ἡ μνήμη του, τόσο εὐκολώτερα χαλαρώνονται οἱ δεσμοὶ του μὲ τὰ περασμένα. Ἡ δευτέρη γενεὰ τῶν μεταναστῶν δὲν ἔχει πιά ἐθνικοὺς δεσμοὺς ἀλλὰ μόνο αἰσθηματικούς μὲ τὴν παλιὰ πατρίδα. Τὸ παιδί τοῦ μετανάστη ποὺ γεννήθηκε στὴν Ἀμερικὴ ἔχει τὴν Ἀμερικὴ γιὰ πατρίδα. Ἀγαπᾷ ὁμοῦς συνήθως καὶ κάποια ἄλλη μακρυνὴ καὶ ἄγνωστὴ του χώρα, ἀπὸ ὅπου κάποτε ἦρθε ὁ πατέρας του καὶ ὅπου ἔχουν ρίζα μερικὲς συνήθειες, μερικὰ ἔθιμα ποὺ τὰ σέβεται ἢ οἰκογένειά του. Ἡ τρίτη γενεὰ καλὰ - καλὰ δὲ θυμᾶται τὸν τόπο τῆς καταγωγῆς του.

Ἡ ταχύτητα τῆς μετάστασης καὶ τὸ μέτρο τῆς προσκόλλησης στὴ νέα πατρίδα τῶν ἑκατομμυρίων μεταναστῶν, αὐτῶν ποὺ φτάσανε στὴν Ἀμερικὴ μετὰ τὸ 1890 καὶ τοῦ 1920, δοκιμάστηκαν κατὰ τὴν εἰσοδο τῆς Ἀμερικῆς στὸν πρῶτο ἀλλὰ καὶ τὸν δεῦτερο εὐρωπαϊκὸ πόλεμο. Ἡ ἀντίστασι τῶν γερμανῶν καὶ τῶν ἰταλῶν νὰ πολεμήσουν ἐναντίον τῆς παλιᾶς τῶν πατρίδας ἦταν σχετικὰ ἀσήμαντη. Στὰ πρῶτα ἔτη τοῦ πρῶτου παγκόσμιου πολέμου ἐλπίσανε οἱ γερμανοὶ ὅτι τὸ γερμανικὸ στοιχεῖο τῆς Ἀμερικῆς θὰ εἶχε τὴ δύναμη νὰ ματαιώσῃ τὴν εἰσοδοῦ τῆς στὸν πόλεμο. Δὲν μέτρησαν σωστὰ τὴν δύναμη τῆς συνοχῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους.

Ἡ πραγματικὰ καταπληκτικὴ δύναμη συνοχῆς νομίζω πῶς πρέπει νὰ ἀποδοθῇ κυρίως στὰ ἀκόλουθα αἰτία: Οἱ μετανάστες ἀνῆκαν κατὰ τὸ πλεῖστον στὴν κατηγορία τῶν ἀνθρώπων ποὺ δυστυχοῦσαν στὸν τόπο τους, εἴτε γιὰ οἰκονομικούς, εἴτε γιὰ πολιτικούς λόγους. Δὲν ἀνῆκαν στὴν εὐημεροῦσα τάξι, οὔτε στὴν τάξι τῶν μορφωμένων, κατὰ

κανόνα τουλάχιστον. Σὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἡ Ἀμερικὴ πρόσφερε στὶς περισσότερες περιπτώσεις μιὰν οικονομικὴν εὐημερία, πού καὶ ὅσοι κατάγονταν ἀπὸ τὶς βόρειες περιοχὲς τῆς Εὐρώπης δὲν εἶχαν γνωρίσει στὴν τόπο τους. Τὸ λατινικὸ λόγιον *ubi rapis ibi patria*: «Ὅπου τὸ ψωμὶ ἔκει καὶ ἡ πατρίδα» περιέχει μιὰ μεγάλη δόση ἀλήθειας.

Ἀλλὰ στοὺς μετανάστες αὐτοὺς πρόσφερε ἡ Ἀμερικὴ καὶ ὠρισμένα πολιτικὰ πλεονεκτήματα. Οἱ πολῶνοι μετὰ τὶς ἐπαναστάσεις των τοῦ 1830, 1846, 1848 καὶ 1863, οἱ γερμανοὶ μετὰ τὶς ἐπαναστάσεις τοῦ 1848, ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πατρίδα τους καὶ βρῆκαν καταφύγιον στὴ δημοκρατία τοῦ Νέου Κόσμου καὶ, χωρὶς ἐλπίδα νὰ ξαναγυρῶσιν ποτὲ στὴν παλιὰ τους πατρίδα, ἀφωσιώθησαν στὴ νέα πού φιλόξενα τοὺς δέχθηκε. Μετὰ τὸ 1917 ῥώσοι κυνηγημένοι ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς καὶ μετὰ τὸ 1933 γερμανοὶ, αὐστριακοὶ καὶ ἔβραιοι, διωγμένοι ἀπὸ τὸ ἐθνικοσοσιαλιστικὸ καθεστῶς βρῆκαν καταφύγιον στὴν Ἀμερικὴ κατὰ χιλιάδες.

Ἡ Ἀμερικὴ στοὺς μετανάστες πού δέχεται δίνει σχετικῶς εὐκολα καὶ γλήγορα μιὰν πλήρη πολιτικὴν ἰσοτιμία. Ὁ ξένος γλήγορα παύει νὰ αἰσθάνεται ξένος καὶ γι' αὐτὸ δένεται τόσο πρόθυμα μετὰ τὴν πολιτεία πού δημιουργεῖ γύρω του ἕνα φιλόξενο κλίμα.

Ἐκτὸς τούτου ὁ μετανάστης στὴν Ἀμερικὴ εἶναι ἐλεύθερος νὰ διαφυλάξῃ ὅλες τὶς ἐθνικὲς του παραδόσεις, τὶς γιορτὲς, τὰ ἀθλήματα, τὰ παιχνίδια του, γενικὰ τὸν τρόπο ζωῆς πού τοῦ ἀρέσει. Ἀνεμπόδιστα τελεῖ τὰ τῆς λατρείας του. Κάθε ἰδιοτροπία εἶναι σεβαστή. Καθὼς εἶναι ὅλοι μαθημένοι νὰ ζοῦν μέσα σὲ αὐτὴν τὴν πανσπερμία τῶν λαῶν, δὲν κάνουν σὲ κανένα ἐντύπωση ὁ διαφορετικὸς τρόπος ζωῆς τοῦ γείτονα. Σὲ μερικὰ μέρη ὅπου συγκεντρώνονται πολλοὶ μετανάστες τῆς ἴδιας ἐθνότητος, δημιουργεῖται ἡ ψευδαἰσθησις ὅτι τίποτε δὲν ἔχει ἀλλάξει. Στὴ Βοστώνη εἶδα μιὰ συνοικία ὅπου νομίζεις πὼς σερβιανῶς σὲ μικρὴν ἰταλικὴ πόλιν. Σὲ μιὰ παλιὰ «πιατσέτα», γύρω ἀπὸ μιὰ «φοντάνα» καθόνταν οἱ γρηοῦλες τῆς γειτονίας καὶ τὰ λέγανε, ὅπως νέες θὰ τὰ λέγανε στὴ Βερόνα ἢ στὴν Πάδοβα.

Γιὰ τὰ παιδιά τῶν μεταναστῶν, ἐκεῖνο πού ἀποφασιστικὰ τοὺς δίνει μετὰ τὴν νέα πατρίδα, εἶναι τὸ σχολεῖο, ὅπου ἡ ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ ἀγωγή ἰδιαίτερα φροντίζεται καὶ ἔχει μιὰν ἀναμφισβήτητη ἀπόδοση.

Αὐτὲς ὅμως ὅλες οἱ ἐξηγήσεις, ὅσο βάσιμες καὶ ἂν εἶναι, ἀφήνουν ἕνα κενό. Ἀσφαλῶς ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα πού ἀναφέραμε ὀδηγοῦν σὲ κάποια ἐνότητα, σὲ κάποιο κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ δεσμό. Πρόκειται ὅμως γιὰ ἐθνικὴ ἐνότητα; Γιὰ τοὺς γεννημένους στὸν παλιὸν κόσμον, ἔθνος εἶναι ἡ κατάληξις ἑνὸς μακριοῦ παρελθόντος. Στὴν Ἀμερικὴ αὐτὸ τὸ παρελθὸν σχεδὸν δὲν ὑπάρχει. Δὲν ὑπάρχει τὸ κοινὸ αἷμα, δὲν ὑπάρχει ἡ κοινὴ μνήμη, δὲν ὑπάρχουν πολὺ συχνὰ καὶ κοινὲς παραδόσεις. Ποῦ ἔγκειται λοιπὸν ὁ ἐθνικὸς δεσμός;

Ἡ φύσις τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐθνισμοῦ δὲν εἶναι κατὰ κύριον λόγον συναισθηματικὴ, ἀλλὰ λογικὴ. Ὁ ἀμερικανός, πού δὲν ἔχει ἀκόμα συγχωνευθῆ ὀλοκληρωτικά, — καὶ τέτοιοι ἀμερικανοὶ ὑπῆρξαν κατὰ ἑκατομμύρια ἀπὸ τὰ 1850 — συνειδητὰ καὶ ἐσκεμμένα ἀποφασίζει νὰ γίνῃ ἀμερικανός. Θέλει νὰ μετάσχῃ αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς κοινότητος αὐτῆς τῆς πολιτείας. Θέλει νὰ μπῆ μέσα στὸ οικονομικὸ σύστημα αὐτῆς τῆς κοινωνίας. Τὸ ἐπιδοκιμάζει, ὅπως ἐπιδοκιμάζει ἕνα σωρὸ ὄψεις τῆς καθημερινῆς τῆς ζωῆς. Αὐτὴ ἡ προσχώρησις του δὲ γίνεται κάτω ἀπὸ τὴν πίεσιν μιᾶς ἀνάγκης· εἶναι ἀυθόρμητη καὶ εἰλικρινής. Ἡ ἐθνικὴ συνείδησις αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων δὲν προσδιορίζεται πιά ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Αὐτὸς ὁ συνειδητὸς διανοητικὸς δεσμός ἔχει μειονεκτήματα ἐκδηλα, κυρίως στὴν πνευματικὴ ζωὴ, πού γιὰ τὴν ἀνάπτυξή της χρειάζεται πλούσια συναισθηματικὰ στοιχεῖα. Πρέπει νὰ ἐμπνέῃ τὸ διανοητὴ ἕνα μῦθος, ἕνα σύνολο συμβόλων πού ἐνσαρκώνουν ἀξίες ζωῆς. Ὁ στεγνὸς διανοητικὸς δεσμός, ὁ πρόσφατος μάλιστα, αὐτὰ δὲν τὰ προσφέρει.

Ἡ πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ ἡγεσία τῆς Ἀμερικῆς αὐτὸ τὸ κενὸ τὸ συνειδητοποίησε ἀπὸ τὸ 1830 κιόλας καὶ εἶναι θαυμαστὴ ἡ προσπάθεια πού ἀπὸ τότε, σὲ ποικί-

λους τομείς, έχει καταβληθῆ για τὴν πλήρωσή του. Καί πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι αὐτὴ ἢ προσπάθεια πέτυχε καὶ ἀπέδωσε ἀπτοὺς πιά καρπούς. Σὲ κανένα μέρος δὲ συναντᾶς μιὰ τόσο συνειδητὴ καὶ ἔντονη προσπάθεια ἑξαέρσης τῆς ἱστορίας. Κανένα περιστατικό δὲν παραμελοῦν οἱ ἡγέτες τῆς 'Αμερικῆς μὲ τὸ ὅποιο μπορεῖ νὰ οἰκοδομηθῆ ἓνα κομμάτι ἱστορία ἀμερικανική. Μὲ τοὺς λίγους αἰῶνες των, μὲ τὰ λίγα ἱστορικά δεδομένα ποὺ διαθέτουν, ἀγωνίζονται καὶ κατορθώνουν νὰ δημιουργήσουν ἕναν ἔθνικό μῦθο, ἕναν ἔθνικό κόσμο ποὺ ὅσο περνάει ὁ καιρὸς, ὄλο καὶ βαθύτερα συγκινεῖ τὶς μάζες καὶ αὐτὲς ἀκόμη ποὺ γεννήθηκαν σὲ ἄλλες χῶρες. Ἡ συνείδηση τῆς ἀνάγκης τῆς ἱστορίας εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ μεγάλες ἀποδείξεις τῆς πολιτικῆς ὀριμότητος αὐτοῦ τοῦ λαοῦ.

Οἱ ἀμερικανοί, καθὼς τονίσθηκε, δὲν εἶναι μόνο νέοι· εἶναι μαζὶ καὶ παλαιοί. Ἄν ἦταν μόνο νέοι δὲν θὰ αἰσθανόνταν τὴν ἀνάγκη τῆς ἱστορίας. Ἀπεμπολήσανε τῆς παλαιᾶς των ἱστορίας τὰ σύμβολα καὶ τοὺς μύθους ἀλλὰ αἰσθάνονται τὸ κενὸ καὶ πασχίζουν διαρκῶς νὰ τὸ πληρώσουν. Δὲν ἀποβάλλανε τὴν ἱκανότητα τοῦ καλλιεργημένου ἀνθρώπου νὰ θησαυρίζη μέσα στὴ μνήμη του τὶς ἀξίες τοῦ παρελθόντος. Κρατοῦν ἀπὸ τὴν παλαιὰ τους πηγὴ ὅ,τι μπορεῖ νὰ συγκρατήσουν. Ἀπὸ τὴ νέα φύση ποὺ τοὺς περιβάλλει καὶ τὸ νέο τρόπο ζωῆς ποὺ ἐπέβαλε παίρνουν ὅ,τι πρέπει· παίρνουν καὶ νέα ἠθικά καὶ νέα αἰσθητικά κεφάλαια. Παίρνουν καὶ ἀπὸ τὴν ὀλιγόχρονη ἱστορία τους ὅ,τι εἶναι βολετό. Αὐτὸ τὸ δύσκολο ἔργο δὲν εἶναι βέβαια ἔργο τῶν πολλῶν· εἶναι τῶν λίγων ποὺ καθοδηγοῦν καὶ διαπλάσσουν τὴ ζωὴ τῶν πολλῶν. Οἱ ἄνδρες τῆς Ἐπανάστασης καὶ οἱ οἰκοδόμοι τοῦ ἀμερικανικοῦ Συντάγματος συνέβαλαν ἀποφασιστικὰ σὲ αὐτὸ τὸ ἔργο. Φιλόσοφοι ὅπως ὁ Ἐμερσον τὸ προώθησαν. Ποιητὲς ὅπως ὁ Οὐίτμαν τὸ ἐνσαρκώσανε στὸν ποιητικὸ τους λόγο. Ἴσως ἀδικοῦμε ἀναφέροντας ὀνόματα γιατί σχεδὸν οἱ περισσότεροι μεγάλοι ἀμερικανοὶ συγγραφεῖς μετὰ τὸ 1865 ἀναλίσκονται σὲ αὐτὸ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο, τὸ ἔργο τῆς ἑθνικῆς αὐτοσυνείδησης.

Μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὅμως δουλεύει καὶ ἡ πολιτεία, ποὺ καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σχολεῖο, σὲ κάθε τῆς ἐκδήλωση ἐξαίρει τὸ ἔθνικό στοιχεῖο, προσπαθώντας κάθε γεγονὸς νὰ τὸ τοποθετήσῃ μέσα στὴν προοπτικὴ τοῦ χρόνου καὶ νὰ τοῦ προσδώσῃ τὴν αἴγλη τῆς ἱστορίας.

Θὰ ἔχουν ἐπισκεφθῆ πολλοὶ τὸ Μάουντ Βέρνον, τὴν ἀγροικία τοῦ Οὐάσιγκτων καὶ τὸ Μουσεῖο ποὺ τώρα ἔχει συσταθῆ ἐκεῖ. Τὸ τελευταῖο κουμπὶ τῆς στολῆς τοῦ Οὐάσιγκτων, τὸ τελευταῖο κουρελάκι ἀπὸ τὰ χειρόγραφα του, παίρνει ἀξία ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ τοποθετεῖται. Καὶ ὅ,τι γίνεται γιὰ τὸν Οὐάσιγκτων, γίνεται γιὰ ὄλους σχεδὸν τοὺς μεγάλους τῆς Ἐπανάστασης· γίνεται γιὰ τὸν Λίνκολν· γιὰ κάθε στοιχεῖο ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἱστορία καὶ ἔθνικός θρύλος. Ἐμεῖς ποὺ κύπτομε κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἱστορίας μας, ἂν κρατούσαμε τὸ ἴδιο μέτρο, θὰ χανόμαστε μέσα στὸ ἄπειρο. Ἐκεῖ ὅμως ἡ δίψα εἶναι πολλή καὶ τὸ νερὸ εἶναι λίγο. Καὶ πρέπει νὰ φανῆ, νὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἡ παρουσία του. Οἱ ῥῶσσοι, λαὸς πιὸ καθυστερημένος, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀντιληφθήκανε τὴν ἀνάγκη τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ξαναφέρανε μὲ τὶς γνωστὲς ὑπερβολὲς στὰ σχολεῖά τους καὶ στὴν ἐξωσχολικὴ τους παιδεία. Στὴν Ἄμερικὴ ἡ ἀνάγκη αὐτὴ ἦταν συνειδητὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ σήμερα πιά ἀπέδωσε τοὺς καρπούς της.

Γιατὶ σήμερα πιά μπορεῖ νὰ λεχθῆ πὼς ἡ ἀρχικὰ συνειδητὴ διανοητικὴ σχέση τοῦ νέου πολίτη μὲ τὴ νέα πατρίδα μετουσιώνεται σὲ συναισθηματικὸ καὶ ὑποσυνείδητο δεσμό. Ἐνα στάδιο ποὺ θὰ ἦταν ἀσφαλῶς κρίσιμο, ἂν δὲν συντρέχανε πολὺ εὐτυχισμένες συνθήκες, ξεπεράσθηκε· καὶ μέσα ἀπὸ τὴ Βαβυλωνία τῶν φυλῶν, τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀμερικανῶν ποὺ γεννήθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἄμερικὴ ἢ ποὺ ἔχουν γονεῖς ποὺ γεννήθηκαν καὶ ἀνατράφηκαν ἔξω ἀπὸ αὐτήν, ξεπροβάλλει ἕνας κόσμος ποὺ ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔθνους, τοῦ ἐνιαίου ἱστορικῶ κόσμου, ποὺ κιόλας μαζὶ μὲ τὴν προϊούσα αὐτοσυνείδησή του, ἀποχτάει ὄλοένα βαθύτερα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἰδιαίτερης φυσιογνωμίας του.

Γ'. ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΕΣ ΡΙΖΕΣ

ΙΧ. ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Μόνο όποιος έχει συλλάβει τὸ ἠθικοθρησκευτικὸ καὶ τὸ ἔθνικὸ ὑπόβαθρο τῆς ἀμερικανικῆς κοινωνίας καὶ τὴν ἱστορικὴ τῆς ἀνέλιξη, μπορεῖ νὰ συλλάβει καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς πολιτειακῆς ὀργάνωσης τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Στὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνα εἶχαν κιόλας σχηματισθῆ στις ἀνατολικὲς ἀκτὲς τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν δεκατρεῖς πολιτικὲς κοινότητες, πού εἶχαν τὴν ὀργανικὴ τους διάρθρωση, τὸ κοινοβούλιό τους, τὴν ἐκτελεστικὴ τους ἐξουσία καὶ τὴν ἀνεξάρτητη δικαστικὴ τους ἐξουσία. Ὅλα ὅμως αὐτὰ περιορισμένα μέσα στὸν κλοιὸ τῆς βρεττανικῆς κυριαρχίας, πού σὲ ἄλλες περιοχὲς ἦταν σφιχτότερος καὶ σὲ ἄλλες πιὸ χαλαρός. Ἀλλὰ μιὰ τάση νὰ διευρυνθοῦν οἱ ἐξουσίες τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ νὰ μειωθοῦν οἱ ἐξουσίες τῶν ἀρχῶν πού ἔστελγε τὸ Λονδίνο ὄλοένα καὶ ἀναπτύσσονταν περισσότερο· ἔτσι ρίζωνε καὶ βάθαινε σὲ ὅλες αὐτὲς τὲς πολιτικὲς κοινότητες καὶ ἓνα πνεῦμα πού προωθοῦσε συνεχῶς τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση καὶ ἰσχυροποιοῦσε τοὺς θεσμοὺς τῆς. Ὅπως κάθε ἀμερικανός, κινημένος ἀπὸ τὸν πουριτανικὸν ἀτομισμὸ τοῦ, προσπαθοῦσε νὰ κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοῦ κάθε κοινωνικὴ λειτουργία πού μποροῦσε μόνος του νὰ ἀσκήσῃ καὶ παραχωροῦσε στὴν ἀρμοδιότητα τῆς κοινότητος μόνο ὅ,τι μοναχὸ τὸ ἄτομο δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκτελέσῃ, ἔτσι καὶ ἡ κοινότητα πάσχιζε νὰ κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς ὅ,τι μποροῦσε νὰ ἐκτελέσῃ χωρὶς τὴ βοήθεια μιᾶς κεντρικῆς ἀρχῆς. Τούτῃ ἡ τάση πρὸς τὴν τοπικὴν αὐτονομία, πρὸς τὴν εὐρείαν αὐτοδιοίκηση ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρία τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, πού τοῦτο ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸ· ὅτι ἀντίθετα μὲ τὲς εὐρωπαϊκὲς δημοκρατίες πού δημιουργήθηκαν σὰν ἀρνήσεις μοναρχικῶν καθεστώτων, καὶ ἔτσι ἔχουν ἀνωθεν τὴν πηγὴ τους, ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς ἐξουσίας, αὐτὴ οἰκοδομήθηκε ἐκ τῶν κάτω, ἀπὸ τὸν ἀτομισμὸ καὶ τὸ κοινοτικὸ πνεῦμα τῶν πολιτῶν τῆς. Κάθε μιὰ ἀπὸ τὲς πολιτικὲς αὐτὲς κοινότητες σχημάτισε τελικὰ καὶ μιὰ ἀπὸ τὲς πρώτες δεκατρεῖς πολιτείες καὶ ὅταν ὁ κοινὸς ἀγῶνας τὸ ἐπέβαλε, οἱ δεκατρεῖς πολιτείες μαζί ἀποτελέσανε τὴν πρώτη χαλαρὴ ἀμερικανικὴ ὁμοσπονδία. Ἀπὸ τὸ 1776, τὸ δεύτερο ἔτος τοῦ Ἀγῶνος, ἀρχισαν νὰ ἐπεξεργάζονται οἱ ἀμερικανοὶ τὸ σύνταγμα πού θὰ τοὺς ἔνωσε κατὰ κάποιον τρόπον ὀργανικότερο σὲ μιὰ πολιτικὴ ἐνότητα. Οἱ περιπέτειες τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ ἡ δυστροπία τῶν ἀμερικανῶν νὰ δεχθοῦν μιὰν κεντρικὴ κυδέρνηση, πού θὰ περιώριζε τὴν τοπικὴ τους αὐτονομία, ὑπῆρξαν ἀφορμὲς νὰ ἀργήσῃ ἢ ἐπιψήφισῃ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος πού εἶναι γνωστὸ ὑπὸ τὸν τίτλο «Διατάξεις τῆς Συνομοσπονδίας». Γύρω στὰ 1779 ἀρχισε νὰ ἰσχύῃ, ἂν καὶ ὄχι γενικὰ. Ἡ πολιτεία τοῦ Μαίρυλαντ τὸ δέχθηκε μόνον τὸ 1781. Μὲ τὸ Σύνταγμα αὐτὸ δημιουργοῦνταν μιὰ συνομοσπονδία κυριάρχων πολιτειῶν πού ἀναλάμβανε, ὑπὸ τὴν πίεση τῶν πολεμικῶν ἀναγκῶν, ὠρισμένες μόνιμες ἀμοιβαῖες δεσμεύσεις. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς κατ' ἡ χαλαρότητα τῶν δεσμεύσεων αὐτῶν ἔγινε αἰσθητὴ, τουλάχιστον ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἡγεσία τῆς Ἐπανάστασης καὶ γι' αὐτὸ ἀποφασίσθηκε ἡ σύγκληση μιᾶς νέας Ἐθνοσυνέλευσης τὸ 1786 στὴ Φιλαδέλφεια μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ πολιτειακὸ καθεστῶς πού ὅλοι ὁμολογοῦσαν ὅτι εἶχε ἀποτύχει.

Ἡ Ἐθνοσυνέλευση αὐτὴ συνήλθε τὸν Μάϊο τοῦ 1787 ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Οὐάσιγκτων, καὶ ὕστερα ἀπὸ μιὰν ἐντατικὴ ἐργασία τεσσάρων μόνον μηνῶν ἀποκρυστάλλωσε καὶ ψήφισε τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1787 ἓνα κείμενο πού, μαζί μὲ ὠρισμένες προσθήκες καὶ μεταβολές, ἀποτελεῖ καὶ τὸ σήμερον ἀκόμη ἰσχύον Σύνταγμα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Εἶναι τὸ παλαιότερο γραπτὸ σύνταγμα τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἐκπόνησή του ἐκδηλώθηκαν ἀντιθέσεις πού ἀκόμα σήμερον ἀποτελοῦν τὲς κύριες ἀφορμὲς τῶν διαφωνιῶν στὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ζωὴ. Διατυπωμένο κατὰ τρόπον πολὺ γενικὸ, σὲ ὠρισμένα του ἄρθρα προδίδει τὴν πρόθεση τῶν συντακτῶν τοῦ νὰ καλύψουν τὲς διαφωνίες μὲ διατυπώσεις πού τὴν ἀμφίβολη ἢ ἐλαστικὴ τους ἔννοια θὰ ἀνευρίσκανε ἐρμηνεύοντάς το ἢ καὶ συμπληρώνοντάς το

τὰ δικαστήρια και οί άλλοι επιγενόμενοι μελετητές του. 'Αλλά και αυτές οί γενικές διατυπώσεις χρειάσθηκε καιρός και νά βρεθοῦν και νά ψηφισθοῦνε. Και μήτε τέλειωσαν οί δυσκολίες με τήν τελική ψήφιση τοῦ Συντάγματος. Για νά ἀποκτήσῃ ἰσχύ τὸ Σύνταγμα αὐτὸ ἔπρεπε νά τὸ ἀποδεχθοῦν τουλάχιστον ἑννέα ἀπὸ τίς 13 πολιτείες, σύμφωνα με τὸ ἀκροτελεύτιο ἄρθρο του. Μόνο τὸν Μάρτιο τοῦ 1789 συμπληρώθηκε ὁ ἀριθμὸς τῶν 9 πολιτειῶν ποὺ ἐπικυρώσανε τὸ Σύνταγμα και ἔτσι ἀπὸ τότε μόνο μπήκε σὲ ἐφαρμογή. Χρειάσθηκε νά περάσῃ ἀκόμη ἕνας χρόνος για νά τὸ ἐπικυρώσουν και οί ὑπόλοιπες τέσσερις. Αὐτὴ ἡ βραδύτητα δείχνει πόσες ἀντιρρήσεις εἶχαν οί πολιτείες νά δεχθοῦν ἕνα κείμενο ποὺ κατὰ πλειοψηφία εἶχε δεχθῆ ἡ ἀνώτατη πολιτικὴ ἡγεσία τοῦ ἔθνους. 'Ενῶ ἡ ἡγεσία αὐτὴ εἶχε ξεπεράσει τὸ πνεῦμα τοῦ τοπικισμοῦ ποὺ πρὶν κυριαρχοῦσε, ἡ κοινὴ γνώμη δυσκολεύθηκε νά τὴν παρακολουθήσῃ.

Ζωηρὴ ἀντίσταση ἐκδηλώθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη. Για νά καμφθῆ, ἀναγκάσθηκαν δύο ἀπὸ τοὺς κορυφαίους συντάκτες τοῦ Συντάγματος, οί Χάμιλτων και Μάδισων, και μαζί με αὐτοὺς ἕνας ἐξοχος νομικὸς και διπλωμάτης, ὁ Τζέϋ, νά ἀποδυθοῦν σὲ ἕνα τραχύτατο δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα. Δημοσίευσαν μιὰ σειρά ἀπὸ 85 δοκίμια ἐρμηνευτικὰ τοῦ Συντάγματος με τὸ κοινὸ ψευδώνυμο «Πούμπλιους», ποὺ εἶχαν μιὰν εὐρύτατην ἀπήχηση σὲ ὅλες τίς πολιτείες και συνέβαλαν ἀποφασιστικὰ στὴν ἀποδοχὴ και στερέωση τοῦ νέου πολιτικοῦ καθεστώτος. 'Αργότερα τὰ δοκίμια αὐτὰ δημοσιεύθηκαν σὲ ἕνα τόμο ὑπὸ τὸν τίτλο «Φεντέραλιστ» (λέξη ποὺ σημαίνει τὸν ὁπαδὸ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συστήματος ποὺ καθιέρωνε τὸ νέο Σύνταγμα). Δὲν θὰ ἀνάφερα ὅλες αὐτὲς τίς λεπτομέρειες ἀν ὁ «Φεντέραλιστ» δὲν ἀποτελεῖ ἀκόμα σήμερα τὸ σπουδαιότερο πολιτειολογικὸ κείμενο τῶν ἀμερικανῶν και ἀν δὲν ἦταν και για μᾶς τοὺς ξένους, ὄχι μόνο ὁ ἀπαραίτητος ὁδηγὸς για τὴν κατανόηση τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ ταυτόχρονα, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἕνα κλασσικὸ κείμενο και για τὴν πολιτικὴ φιλοσοφία ποὺ περιέχει και για τὸ θαυμάσιο ὕφος του.

Κάθε φορὰ ποὺ οἰκοδομεῖται μιὰ πολιτεία ἐκ τῶν κάτω, οὕτως εἰπεῖν ἐπαγωγικά, γεννιέται τὸ κρίσιμο πρόβλημα τῆς ὁμοσπονδίασης, δηλαδὴ τὸ πρόβλημα τῶν ἐξουσιῶν ποὺ οί κατὰ τόπους πολιτικὲς κοινότητες θὰ παραχωρήσουν στὴν κεντρικὴ κυβέρνηση. Με τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶχαν νά παλαίψουν και οί συντάκτες τοῦ ἀμερικανικοῦ συντάγματος με τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἀκόμα σήμερα παλεύουν οί πολιτικοὶ τῆς 'Αμερικῆς. 'Η διεγκυστίνδα μεταξὺ τῶν καθ' ἕκαστον πολιτειῶν, ποὺ θέλουν νά κρατήσουν ὅσες τὸ δυνατόν περισσότερες ἐξουσίες και τῆς κυβερνήσεως τῆς Οὐάσιγκτων ποὺ ζητᾶει νά ἀποσπάσῃ ἐξουσίες ἀπὸ τίς πολιτείες, ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ και μόνιμα προβλήματα τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς και σήμερα ἀκόμη.

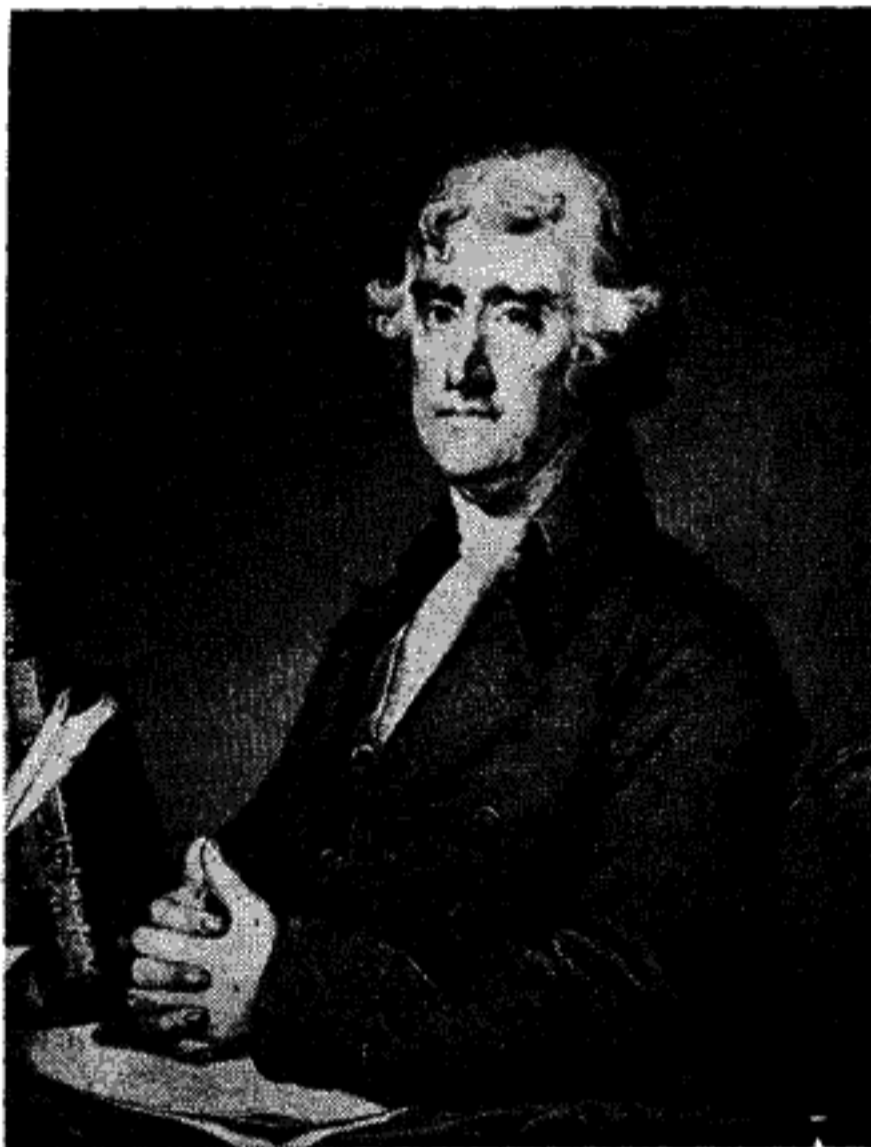
Για τὸν ἀμερικανὸ ἢ συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας στὴν πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, στὰ ὄργανα ποὺ βρίσκονται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸν πολίτη και τὴν πολιτικὴ του δραστηριότητα εἶναι ἀντιδημοκρατικὴ. Για λαοὺς ποὺ δοκίμασαν τὴν κυριαρχία ἄλλων λαῶν, ὅπως οί Ἕλληνες και οί ἀμερικανοί, ἡ κεντρικὴ κυβέρνηση ταυτίζεται συχνὰ με τὸν κυρίαρχο. Γι' αὐτὸ τόσο δυστροπήσαμε οί Ἕλληνες δταν ὁ Καποδίστριας θέλησε νά συγκεντρώσῃ τίς ἐξουσίες. Γι' αὐτὸ και οί ἀμερικανοί, ζῶντας με τὴν ἀνάμνηση τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως τοῦ Λονδίνου, δυσκολεύτηκαν νά παραδεχτοῦν παραχωρήσεις ἐξουσιῶν τῶν κατὰ τόπους πολιτειῶν πρὸς τὴν κυβέρνηση τῆς 'Ομοσπονδίας.

Τὸ φόβο αὐτὸν ὅμως εἶναι φυσικὸ νά τὸν ἔχουν κυρίως οί μικρὲς πολιτείες ποὺ μέσα στὸν κοινὸ κορβανᾶ, στὴν κοινοπραξία με τίς πιδ πολυάριθμες και τίς πιδ δυνατές, κινδύνευαν νά χάσουν κάθε ἐπιρροή. Εἶχαν ἐπομένως αὐτὲς και ἕνα πρόσθετο και εἰδικὸ λόγο νά πολεμήσουν κάθε παραχώρηση ἐξουσίας στὸ κέντρο. 'Ἦταν και για τὴν 'Αμερικὴ, ὅπως και για κάθε ὁμοσπονδη πολιτεία, ἕνα δύσκολο και λεπτὸ θέμα ἡ συνέγωση πολιτειῶν ποὺ ἦταν ἀνισες και σὲ ἔκταση και σὲ πλοῦτο και σὲ πληθυσμὸ πρὸ παντός. 'Αν ἐπικρατοῦσε ἡ ἀρχὴ ἀποκλειστικὰ τῆς ἀνισότητος τῶν δικαιωμάτων κατὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν πολιτειῶν στὴν ἐξουσία τοῦ κέντρου, τότε οί μικρὲς πολιτείες θὰ ἀρνιότανε νά μετᾶσχουν στὴν ὁμοσπονδίαση. 'Αν ἐπικρατοῦσε μόνο ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος,

τότε θα είχαν κάθε λόγο να ισχυρισθούν οι μεγάλες πολιτείες ότι απαλλοτριώνονται δικαιώματά των εις όφελος των μικρών. Μοιραία πηγαίναμε σε έναν συγκερασμό, που φυσικά ως πρώτο αποτέλεσμα είχε να μην είναι κανένας ικανοποιημένος από τη σύνθεση της κεντρικής εξουσίας και να επιδιώκη έπομένως τον περιορισμό της εις όφελος των καθ' έκαστον πολιτειών.

Το δύσκολο τουτο πολιτικό πρόβλημα, πού, κατά κάποιον τρόπο, άπαντά κάθε φορά πού πολύ άνόμοια στοιχεία εντάσσονται κάτω από μιάν ένιαία εξουσία, τó αντιμετώπισανε οι συντάκτες του άμερικανικού συντάγματος με μιá λύση πού τήν όρθότητά της επικύρωσε ή έπιτυχής έφαρμογή ενάμισυ αιώ-
νος. Γιατί όταν οι πολιτικοί θεσμοί σχεδόν άμετάβλητοι άντέχουν στη δοκιμασία του χρόνου, είναι μάταιο να τους υποβάλωμε στη δοκιμασία της λογικής θεωρίας. Σημαίνει ότι έχουν πλεονεκτήματα και άντοχή που κάποτε δέν έχουν τα λογικότερα κατασκευάσματα. Φυσικά δέν έχει σημασία τó γεγονός ότι οι θεσμοί άπλώς διαρκέσανε· σημασία έχει ότι μέσα στον χρόνο αποδώσανε και έγιναν στοιχείο γόνιμο της πολιτικής ζωής μιās χώρας.

Οι συντακτικοί νομοθέτες της 'Αμερικικής, στην προσπάθειά τους να συγκροτήσουν ένα όμόσπονδο κράτος, βρέθηκαν μπροστά σε δυό αντίθετες άπόψεις. 'Η μιá υποστήριζε ότι όλη ή χώρα της 'Αμερικικής, πού σήκωσε τα όπλα κατά των άγγλων, άποτελοϋσε μιάν ένότητα και ότι είναι έπομένως φυσικό κάθε περιφέρεια να μετέχη στην άσκηση της ανώτατης εξουσίας, της νομοθετικής, ανάλογα με τον πληθυσμό της. 'Ετσι θα πραγματοποιούνταν ή ισότητα των πολιτών και όχι των πολιτειών και αυτό γιατί οι πολιτείες

Θωμάς Τζέφφερσον.

έξαφανίζονται μπρός στην έννοια του πολίτη. 'Η άλλη άποψη υποστήριζε ότι τó κύριο και βασικό στοιχείο είναι οι πολιτείες, ότι αυτές είναι μιá άκατάλυτη ιστορική και γεωοικονομική πραγματικότητα και ότι πρέπει κάθε πολιτεία, καθώς θα ένσωματώνονταν μέσα στην όμοσπονδία, να έχη ίσα δικαιώματα με τις άλλες στην άσκηση της ανώτατης εξουσίας. 'Ετσι θα πραγματοποιούνταν ή ισότητα των πολιτειών και αυτό γιατί οι πολίτες και ή χωρίς διάκριση ένότητα του άμερικανικού χώρου εξαφανίζεται μπρός στην έννοια της από αιώνες συγκροτημένης χωριστής πολιτείας.

Οι συντακτικοί νομοθέτες είχαν τη σοφία να μην προσχωρήσουν ούτε στην μιá ούτε στην άλλη άποψη και να προτιμήσουν μιá λύση λογικά αντιφατική, αλλά στην πράξη άποδοτική, μιá λύση μέση, πού άκριβώς γιατί είναι μέση δέν έχει λογική συνέπεια, αλλά είναι ή πρακτικά όρθότερη. 'Αναθέσανε την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας σε δύο σώματα· τó ένα τó στηρίξανε στην αρχή της ισότητας των πολιτειών και της άνισότητας των πολιτών και τó άλλο στην αρχή της ισότητας των πολιτών και της άνισότητας των πολιτειών. 'Η νομοθετική εξουσία στις 'Ηνωμένες πολιτείες άσκειται

ἀπὸ δύο σώματα, τὴ Βουλὴ καὶ τὴ Γερουσία. Ἡ Βουλὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ 435 βουλευτὲς ποὺ ἐκλέγονται κάθε δύο χρόνια κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ Γερουσία ἀποτελεῖται ἀπὸ 96 γερουσιαστὲς ποὺ ἐκλέγονται κάθε ἕξ χρόνια, ἀνὰ δύο ἀπὸ κάθε πολιτεία, ἀσχέτως πρὸς τὸν πληθυσμὸς τῆς. Ἔτσι μιὰ πολιτεία σὰν τὴ Νεβάδα ποὺ ἔχει 175.000 κατοίκους ἔχει δύο γερουσιαστὲς, ὅσους καὶ ἡ πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης, ποὺ ἔχει 14.000.000 κατοίκους.

Μὲ τὴ διαφορετικὴ σύσταση τῶν δύο ἰσοδύναμων περίπου νομοθετικῶν σωμάτων ἱκανοποιήθηκαν μερικῶς ἀλλὰ καὶ παραμερίσθησαν μερικῶς καὶ οἱ δύο ἀπέψεις. Αὐτὴ ἡ μέση συμβιβαστικὴ λύση ποὺ καθιερώθηκε τὸ 1786, ἐνῶ τόσα συμφέροντα θίγει, ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ ἀνατραπῆ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῆ τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο ἀπάνω στὸν ὅποιο θεμελιώνεται ἡ ἐνότητά τῆς ἀμερικανικῆς ὁμοσπονδίας.

Ἡ σοφία καὶ ἡ σύνθεσις αὐτῆς τῆς μέσης λύσης εἶναι τέτοια ὥστε ἔχει υἱοθετηθῆ καὶ ἀπὸ τὰ περισσότερα σχέδια ποὺ συνταχθήκανε γιὰ τὴν ἐνδεχόμενὴ ὁμοσπονδίαση τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης· καὶ πιστεύω καὶ ἐγὼ προσωπικὰ πῶς ἂν κάποτε προχωρήσωμε στὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς τῆς ὁμοσπονδίασης, ποὺ τὴν ἐπιβάλλουν οἱ νέοι πολιτικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὄροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους ζῆ ἡ Εὐρώπη, αὐτὴ ἡ λύση τῶν δύο νομοθετικῶν σωμάτων στηριγμένων, ὅπως στὴν Ἄμερική, σὲ δύο ἀντίθετες ἀρχές, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀπαραίτητους ὁρους γιὰ νὰ δημιουργηθῆ ἕνα καθεστῶς βιώσιμο.

Ἐπιπλέον ἀπὸ τὴν τέτοια σύνθεσις τῶν πολιτειῶν στὸ νομοθετικὸ τομέα ἦταν φυσικὸ οἱ μεγάλες τουλάχιστον πολιτείες νὰ ἀντισταθοῦν στὴν παραχώρησιν πολλῶν ἐξουσιῶν στὴν κεντρικὴ Κυβέρνησις τῆς Ὀμοσπονδίας. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο δόθηκε ἡ σκληρότερη μάχη μεταξὺ τῶν συντακτῶν τοῦ ἀμερικανικοῦ Συντάγματος ποὺ ἤθελαν νὰ δημιουργήσουν μιὰν ἰσχυρὴ κεντρικὴ ἐξουσία, ἀπαραίτητη γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους, ποὺ τότε ἀπειλοῦσαν ἀκόμη τὴ χώρα, καὶ τῶν τοπικῶν παραγόντων ποὺ ἐπηρέαζαν καὶ μὲ τὶς ἀντιλήψεις των κολάκευαν τὴν κοινὴ γνώμη, Ἡ ὁμοσπονδίαση τοῦ 1781 εἶχε ἀκριβῶς ἀποτύχει γιὰ τὴν πολλὴ ἰσχυρὴ ἢ κεντρικὴ ἐξουσία. Τώρα ἔπρεπε νὰ θεσπισθοῦν κανόνες συνταγματικοὶ κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τῆς ἐθνικῆς ἀμυνας καὶ ἀσφαλείας θὰ εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ὁμοσπονδίας Κυβέρνησης. Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσε αὐτό· ἔπρεπε ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις γιὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν τῶν σκοπῶν, νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα τῆς φορολογίας, χωρὶς νὰ στεροῦνται οἱ ἐπὶ μέρους πολιτείες τοῦ ἴδιου δικαιώματος. Ἐπρεπε ἐπίσης ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις νὰ μπορῆ σὲ γενικὰ ζητήματα ποὺ ἐκτείνονται σὲ πολλῶν πολιτειῶν τὸ ἔδαφος νὰ παρεμβαίη καὶ νὰ ρυθμίζη, στὸ διαπολιτειακὸ ἐμπόριο καὶ τὶς διαπολιτειακὰς συγκοινωνίας. Ὅλα αὐτὰ ἀποκρυσταλλώθηκαν στὸ Σύνταγμα καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς νομολογίας τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου πήραν ὀλοένα μεγαλειότερην εὐρύτητα. Ἦταν ἐν τούτοις τόσο μεγάλη ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς συγκέντρωσιν τῆς ἐξουσίας, ποὺ στὴν πρώτη ἀναθεώρησιν ἢ μᾶλλον συμπλήρωσιν τοῦ Συντάγματος, τὸ 1791, προστέθηκε διάταξις κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἐξουσίες ποὺ δὲν ἔχουν ρητῶς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα δοθῆ στὴν κεντρικὴ Κυβέρνησιν ἢ ρητῶς δὲν ἀφαιρέθησαν ἀπὸ τὶς πολιτείες, ἀνήκουν στὶς πολιτείες. Καθιερώνεται ἔτσι αὐτὸ ποὺ λέν οἱ νομικοὶ, τεκμήριον ἀρμοδιότητος ὑπὲρ τῶν ἐπὶ μέρους πολιτειῶν. Σὲ αὐτὰς ἔτσι ἀνήκουν ὅλα τὰ θέματα τῆς παιδείας, τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας, τῆς δημοσίας τάξεως ἐν μέρει, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης καὶ ἄπειρα ἄλλα ζητήματα ποὺ κυριαρχικὰ ρυθμίζονται ἀπὸ τὶς πολιτείες.

Ἡ ὁμοσπονδιακὴ συγκρότησις τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπαρξιν πολλῶν παράλληλων λειτουργιῶν. Ἐχομε παντοῦ τὰ ὁμοσπονδιακὰ δικαστήρια ποὺ εἶναι ἀρμόδια γιὰ ὅσα ἀναφέρονται στὸ Σύνταγμα τῆς ὁμοσπονδίας καὶ τὶς ἐξουσίες τῆς, καθὼς καὶ γιὰ μερικὰ ἄλλα σημαντικὰ θέματα, καὶ τὰ δικαστήρια τῶν πολιτειῶν γιὰ ὅλες τὶς ἄλλες ὑποθέσεις. Ἐχομε ὑπηρεσίες δημοσίας ἀσφαλείας ὁμοσπονδιακὰς (ὅπως ἡ περίφημη F. B. I. γιὰ τὴν δίωξιν τοῦ κομμουνισμοῦ), ἀλλὰ ἔχομε καὶ τὶς ὁμοίους ὑπηρεσίες τῶν πολιτειῶν. Ἐχομε ἐφορίες καὶ ταμεῖα ὁμοσπονδιακὰ γιὰ τοὺς γενικοὺς φόρους καὶ ὁμοίους ὑπηρεσίες τῶν ἐπὶ μέρους πολιτειῶν γιὰ τοὺς δικούς των φόρους. Ἀφήνω ὅτι ἔχομε καὶ τρίτη καὶ τετάρτη κατηγορία φορολογικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν διαφόρων

ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοίκησης. Ἔτσι διδασκόμαστε ἐμεῖς οἱ ξένοι πόσο πολυτελῆς καὶ πολυδάπανη εἶναι ἡ ὁμοσπονδιακὴ ὀργάνωση, ἀλλὰ καὶ κάθε πραγματικὴ ἀποκέντρωση καὶ ἀκόμη καὶ ἡ αὐτοδιοίκηση. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ φυγόκεντρη τάση, ἡ δυσπιστία πρὸς τὴν κεντρικὴ ἐξουσία εἶναι βαθιὰ ριζωμένη στὴν προϊστορία τῆς ἀμερικανικῆς συμπολιτείας καὶ στὴν ψυχολογία ποὺ ἀπὸ τότε ἀναπτύχθηκε καὶ ποὺ τείνει νὰ ταυτίσῃ αὐτὴ τὴν ἀποκέντρωση μὲ τὴν ἔννοια τῆς δημοκρατίας.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ πολυδάπανο αὐτὸ σύστημα δημιουργεῖ μοιραίως καὶ ἕνα σωρὸ ἐμπλοκῆς κατὰ τὴ λειτουργία του. Δὲν ὀπαινίσσομαι μόνο τὶς νομικῆς ἐμπλοκῆς ποὺ ἔχει νὰ ἐπιλύσῃ τὸ διαπολιτειακὸ δίκαιο στὴν Ἀμερική. Τὸ πρᾶγμα ἀντανაკλᾷ ἀπ' εὐθείας στὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Μιὰ μικρὴ πολιτεία, τὸ Ντιλαουαίρ, γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ μιὰ σημαντικὴ πρόσοδο κατέστησε πολὺ εὐκολὴ τὴν ἴδρυση τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν. Ἔτσι γιὰ ἕνα μεγάλο διάστημα ἦταν ἀπειρες οἱ ἐταιρίες ποὺ ἰδρύονταν ἐκεῖ, ἐνῶ πραγματικὰ ἀλλοῦ εἶχαν τὸ κέντρο τῶν ἐργασιῶν τους. Ἡ Φλώριδα μείωνε τὸ φόρο κληρονομίας γιὰ νὰ πηγαίνουν οἱ γέροι ἐκεῖ νὰ πεθαίνουν χάριν τῶν κληρονόμων των. Ἄλλη τέλος πολιτεία, ἡ Νεβάδα, εἶχε γίνει διάσημη γιὰ τὴν εὐκολία μὲ τὴν ὁποία χορηγοῦν οἱ νόμοι τῆς καὶ τὰ δικαστήριά τῆς τὰ διαζύγια. Γιὰ τὴν ἐκδοση τῶν ἐγκληματιῶν κάθε πολιτεία ἔχει δικὴ τῆς νομοθεσία καὶ αὐτὸ δημιουργεῖ ἕνα σωρὸ διαφορισμῶς μὲ κοινωνικοὺς ἀντικτύπους. Ἀφῆνω ποὺ καὶ τὸ γεγονός ἐστὶν ὅτι σὲ ἄλλες πολιτείες ἔχει καταργηθῆ ἡ θανατικὴ ποινὴ καὶ σὲ ἄλλες ὄχι, δημιουργεῖ ἕνα δυσχερέστατο ψυχολογικὸ, ἐγκληματολογικὸ πρόβλημα. Γιὰ μᾶς τοὺς διαποτισμένους ἀπὸ τὸν ναπολεόντειο ἢ τὸ γερμανικὸ ρασιοναλισμὸ ἕνα τέτοιο νομικὸ καθεστῶς μᾶς ξαφνιάζει καὶ μᾶς δίνει τὴν ἐντύπωση τοῦ κυκεῶνα. Μᾶς ἐνοχλεῖ γενικὰ κάποιος ἀθέμιτος συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ποὺ συντελεῖται διὰ μέσου τῶν νομοθεσιῶν τους.

Ἀλλὰ ἂν θέλωμε νὰ καταλάβωμε τὸ πνεῦμα τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας πρέπει νὰ ξεκινησωμε ἀπὸ τὴν ἀκόλουθη βασικὴ σκέψη. Ὁ ἀμερικανός, σὰν ἀτομιστῆς ποὺ εἶναι, ἔχει τὴν τάση νὰ κρατᾷ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του κάθε ἔργο ποὺ μπορεῖ μόνος του νὰ διεκπεραιώσῃ. Στὴν γύρω του μικρὴ κοινότητα πάλι θέλει νὰ διαφυλάξῃ κάθε ἀρμοδιότητα ποὺ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ παραχωρήσῃ σὲ ἕνα εὐρύτερο κοινωνικὸ σύνολο (τὴν ἐπαρχία ἢ τὴν κομητεία ἢ τέλος τὴν πολιτεία) καὶ ἀφοῦ τέλος κρατᾷ γιὰ τὴν πολιτεία του ὅσα εἶναι δυνατόν περισσότερα χωρὶς βλάβη τῶν συμφερόντων του, μόνο τὰ ὑπόλοιπα ἀναγνωρίζει ὡς ἀρμοδιότητες τῆς ἐθνικῆς, τῆς ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως. Γιὰ τὸν ἀμερικανὸ ἡ τάση νὰ κρατᾷ κοντὰ στὸ ἄτομο, δηλαδή στὴν κοινότητα, κάθε δυνατὴ πολιτικὴ δραστηριότητα εἶναι κάτι ποὺ δὲ χωρίζεται ἀπὸ τὸ νόημα τῆς δημοκρατίας. Ἡ πολιτικὴ ζωὴ πρέπει νὰ βρῆται ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ κοντὰ στὸ λαό, στὴν κοινότητα, στὴν κομητεία, στὴν πολιτεία. Αὐτὴ ἡ ἀμεσότητα τῆς ἐπέμβασης τοῦ πολίτη στὶς ὑποθέσεις τὶς κοινωνικῆς καὶ τὶς πολιτικῆς, αὐτὸ σημαίνει δημοκρατία. Γι' αὐτὸ ἀλλωστε καὶ ὅσοι ἐδῶ ἀμερικανοὶ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ διοικητικὸ μᾶς σύστημα, πάντα προσπάθησαν νὰ τογώσουν τοὺς ὀργανισμοὺς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης καὶ νὰ ἀναμίξουν, εἰ δυνατόν, κάθε πολίτη στὴν ἀσκηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ἐμεῖς αὐτὴν τὴν τάση μπορεῖ — τουλάχιστον μερικοὶ ἀπὸ μᾶς — νὰ τὴν παραδεχόμεστε ὡς ὀρθή, ἀλλὰ δὲ ζοῦμε τὸ ζήτημα, δὲν τὸ πονοῦμε ὅπως οἱ ἀμερικανοὶ, ἐκτὸς ἀπὸ λίγες ἐξαιρέσεις. Δὲν αἰσθανόμαστε ὅτι δημοκρατικὸς πολίτης εἶναι ἐκεῖνος ποὺ μετέχει κατὰ τὸ μέγιστο δυνατό ὄριο προσωπικὰ στὴν ἀσκηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Δὲν αἰσθανόμαστε ὅτι αὐτὴ ἡ θέληση νὰ ἀφιερώνεσαι στὴν ἀσκηση αὐτῆς τῆς ἐξουσίας εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες ἀρετὲς τοῦ δημοκρατικοῦ πολίτη. Ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε διδαχθήκαμε τὶς ἀρετὲς τοῦ πολίτη καὶ τὰ καθήκοντά του; Μὲ κενούς πατριωτικοὺς λόγους περνᾶμε τὴν ὥρα μᾶς γιὰ νὰ καθησυχάζωμε τοὺς προϊσταμένους μᾶς καὶ τὶς ὑποφίλιες τῆς ἀστυνομίας. Ἀλλὰ τὸ ὅτι ἡ ἀληθινὴ, ἡ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τῆς πολιτείας καταλύει μέσα στὶς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων κάθε κλίση πρὸς τὰ ὀλοκληρωτικὰ συστήματα καὶ δημιουργεῖ στερεῆς καὶ ἀτρωτες πολιτικῆς συνειδήσεις, αὐτὰ ἀποτελοῦν μεταφυσικῆς θεωρίας ποὺ εἶναι σχεδὸν ἐπικίνδυνο νὰ τὶς ἀνασκαλεῖ κανεὶς.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Οι ξένοι που φαντάζονται πως οι 48 πολιτείες της 'Αμερικής δεν είναι παρά απλές διοικητικές διαιρέσεις δε βλέπουν μιάν ούσιωδέστατη πλευρά της αμερικανικής συμπολιτείας. Βέβαια ούτε κυρίαρχες, ούτε καν ήμικυρίαρχες είναι οι αμερικανικές πολιτείες, αλλά είναι πολύ περισσότερο από απλές διοικητικές διαιρέσεις. Είναι κάτι ενδιάμεσο, ένα ιδιότυπο κατασκευάσμα της ιστορίας, που δε χωράει στα γερμανικά ή τα γαλλικά καλούπια, εσα μαθαίνομε ή διδάσκομε στα πανεπιστήμιά μας. Τη σχετική τούτη αυτονομία των πολιτειών ζηλότυπα τη φυλάν οι αμερικανοί. 'Επειδή τα είκοσι τελευταία χρόνια της δημοκρατικής διακυβέρνησης ο Ρουζβελτ, για να αντιμετωπίση την οικονομική κρίση και τον πόλεμο, περιώρισε σε πολλά σημεία την αυτονομία αυτήν των πολιτειών, οι ρεπουμπλικάνοι το 1952, στο προεκλογικό τους πρόγραμμα υποσχέθηκαν την εκ νέου διεύρυνση των εξουσιών των πολιτειών. Το σύνθημα αυτό έρριφθηκε διότι συγκινούσε τις μεγάλες μάζες των μικραστών. Και θα έλεγε κανείς πως ένα τέτοιο αυτονομιστικό ή τοπικιστικό πνεύμα είναι νοητό να υπάρχει στις παλιές πολιτείες, όπως η Μασσαχουσέτη ή η Βιρτζίνια, που έχουν μια δική τους ιστορία και παράδοση. Το βρίσκομε όμως και σε πολιτείες που είναι σχεδόν τεχνητά κατασκευάσματα, όπως το Τέξας, το Κάνσας, ή Ντακότα. 'Ενα πνεύμα μίμησης έπηρέασε και αυτές τις τελευταίες, αλλά και ο πλόκαμος των τοπικών συμφερόντων που δημιουργούνται μοιραίως μαζί με τη διαμόρφωση κάθε νέας πολιτείας.

Μια πτυχή των πολύπλοκων συμφερόντων φανερώνεται από το ακόλουθο γεγονός. Οι μεγάλες αγροτικές και εργατικές οργανώσεις δυσπιστούν προς τις κυβερνήσεις των πολιτειών και αντιδρούν στην αύξηση των εξουσιών τους. 'Αντιθέτως οι κοινωνικά και οικονομικά ισχυρότερες τάξεις ευνουούν την τόνωση της αυτονομίας των πολιτειών. Οι βουλές και οι κυβερνήσεις των πολιτειών έπηρεάζονται πολύ ευκολώτερα από τα μεγάλα συμφέροντα και τους ισχυρούς τοπικούς παράγοντες, ενώ αντιθέτως οι μεγάλες τάξεις έπηρεάζουν περισσότερο την έμοσπονδιακή Κυβέρνηση και βρίσκουν εκεί ευκολώτερη προστασία από τις πολιτικές παρεμβάσεις των τοπικώς ισχυρών. 'Ετσι ενώ συνήθως τα λαϊκά και προδευτικά στοιχεία στις δημοκρατίες αγωνίζονται έναντιον της συγκέντρωσης της εξουσίας σε μιάν ισχυρή κεντρική Κυβέρνηση, στην 'Αμερική, για αυτούς τους ειδικούς λόγους που ανέφερα, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. 'Ας μάς χρησιμεύση το περιστατικό τούτο ως παράδειγμα του πόσο πρέπει να αποφεύγωμε τις αναλογίες μεταξύ Ευρώπης και 'Αμερικής όταν θέλωμε κάπως να έμβαθύνωμε στα αμερικανικά πράγματα.

'Εν τούτοις, επειδή όλα είναι μικτά μέσα στην ιστορία, δεν πρέπει να νομίσωμε ότι το περιστατικό τούτο, καταλύει τη βασική τάση του αμερικανού για την οποία γράψαμε, την τάση να κρατή για το άτομο, την κοινότητα, την ένορία, την κομητεία και κατ' αρχήν και για την πολιτεία, τι εξουσίες δεν είναι απαραίτητο να διαχειρίζεται ή κεντρική Κυβέρνηση της Ουάσιγκτων. 'Από αυτήν έλλωστε τη βασική τάση πηγάζει το πολύπλοκο του διοικητικού οργανισμού και της νομοθεσίας των 'Ηνωμένων Πολιτειών, ή άνομοιογένειά της και ή πολυτέλειά της. 'Από αυτήν πηγάζουν οι συχνές συγκρούσεις μεταξύ των πολιτειών σε ζητήματα μεγίστης σημασίας για την οικονομία του τόπου.

Πρό τριών έτων οι παραλιακές πολιτείες του νότου, ή Φλώριδα, το Μισσισιπή, το Τέξας και ή Καλιφόρνια ζήτησαν να ψηφισθι νόμος που να επέκτεινη την αίγιαλίτιδα ζώνη από τρία σε δέκα μίλια, για να μπορέσουν να εκμεταλλευθοούν τις πετρελαιοπηγές που υπάρχουν εκεί. Οι ρεπουμπλικάνοι των περιφερειών αυτών είχαν άποσπάσει μιάν σχετικήν υπόσχεση και πέτυχαν να περάσουν τον νόμο. 'Αλλά, ρεπουμπλικάνοι και δημοκρατικοί ένωμένοι, των μη παραλιακών πολιτειών, που είχαν και αυτές πετρελαιοπηγές, αντιδράσανε με φανατισμό έναντιον αυτού του νόμου. Πήρε έτσι το ζήτημα τη μορφή μιās σύγκρουσης μεταξύ πολιτειών. Μήπως και ελος ο έμφύλιος πόλεμος του 1861 - 65 δεν έχει ως άφορμή και την αντίθεση των οικονομικών συμφερόντων των βορείων και των νοτίων πολιτειών, άσχετως αν τις μεγάλες μάζες και τους ιδεολόγους και τους δια-

νοούμενους τοῦ βορρᾶ τοὺς συγκίνησε ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν χειραφέτηση τῶν νέγρων:

Τὸ συμπέρασμα εἶναι πὼς στίς καθ' ἕκαστον πολιτείες ἐμφωλεύουν δυνάμεις φυγό-κεντρες ἰσχυρές, πού δὲ συμβιδάζονται μὲ τὴν ὀρθόδοξη ἔννοια τῆς αὐτοδιοίκησης ἢ τῆς ἀπλῆς διοικητικῆς διαίρεσης. Ἀποτελεῖ ἀνέκαθεν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα προβλήματα τῶν ἀμερικανῶν πολιτικῶν ἢ ἐναρμόνιση αὐτῶν τῶν δυνάμεων μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ἐνιαίου κράτους γιὰ τὴν ἐκπλήρωση γενικότερων σκοπῶν. Δικαίως ὑπερηφανεύονται γιὰ μερικὰ μεγάλα ἔργα πού πραγματοποιήθησαν χάρις στὴ συνεργασία ομάδων πολιτειῶν, χωρὶς τὴν ἐπέμβαση τῆς κεντρικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ λιμάνι τῆς Νέας Ὑόρκης, πού βρίσκεται στίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Χούδσων, εἶναι ἔργο κοινὸ τῶν πολιτειῶν τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τῆς Νέας Ἑρσέης, στὴν ὁποία ἀνήκει ἡ δεξιὰ δεξιά τοῦ ποταμοῦ. Διευθύνεται βᾶσει μιᾶς συμφωνίας τῶν δύο πολιτειῶν, πού μοιράζονται φυσικὰ καὶ τίς σχετικὲς δαπάνες καὶ τὰ ὠφελήματα. Γιὰ τὸν ποταμὸ Κολοράδο, πού διασχίζει πέντε πολιτείες, τὸ Κολοράδο, τὴν Ἰούτα, τὴ Νεβάδα, τὴν Ἀριζόνα καὶ τὴν Καλιφόρνια καὶ ἐκβάλλει διὰ τοῦ Μεξικοῦ στὸν μακρύτερο κόλπο τῆς Καλιφόρνιας, ἐπετεύχθηκε μιὰ συμφωνία χάρις στὴν ὁποία ὀργανώθηκε ἡ κατανομή τῶν ἐνεργειακῶν δυνάμεων καὶ τοῦ ὕδατικοῦ ὄγκου τοῦ τεράστιου ποταμοῦ μεταξὺ τῶν πέντε αὐτῶν πολιτειῶν. Οἱ πολιτείες αὐτὲς κατστήσανε ἓνα κοινὸ διαπολιτειακὸ ὄργανο γιὰ τὴν ὅλη μόνιμη διαχείριση τῶν ζητημάτων πού προκύπτουν διαρκῶς ἀπὸ ἓνα τόσο πολὺπλοκο καὶ ζωτικὸ γιὰ ὅλες ἔργο.

Ἐξετάζοντας τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς σχέσης τῶν πολιτειῶν μὲ τὴν ὀμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση, στὴν προοπτικὴ τοῦ χρόνου πού διέρρευσε ἀπὸ τότε πού ὁ Χάμιλτων καὶ ὁ Μάντισον πάλευαν νὰ πείσουν τοὺς συμπατριῶτες των νὰ δεχθοῦν τὴν παραχώρηση μεγάλων ἐξουσιῶν στὴν κεντρικὴ Κυβέρνηση, πρέπει νὰ διαπιστώσωμε, πὼς παρ' ἔλη τὴν τάση νὰ διαφυλαχθοῦν οἱ ἐξουσίες τῶν πολιτειῶν ὅσο τὸ δυνατόν ἀνέπαφες, τὰ πράγματα ὀδήγησαν λίγο-λίγο στὴν αὐξήσῃ τῆς ἐξουσίας τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως εἰς βᾶρος τῶν πολιτειῶν. Σὲ αὐτὸ συνέβαλε μιὰ αἰτία πού εἶναι παγκόσμια καὶ πού δὲν ἦταν δυνατόν νὰ μὴν ἐπηρεάσῃ καὶ τὴν Ἀμερικὴ: ἡ ἐπέκταση τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Κράτους στὸν οἰκονομικὸν τομέα καὶ κατόπιν τούτου ἡ ἐνιαία, ὀρθολογιστικὴ ρύθμιση ἐκ τῶν ἄνω, τῶν τέτοιων ζητημάτων πού ἄλλοτε ρύθμιζε ὁ ἐλεύθερος ἰδιωτικὸς συναγωνισμὸς. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση ἐργάσθηκε πρὸ παντὸς ἀπὸ τὸ 1930 ἡ δημοκρατικὴ Κυβέρνηση τοῦ Φρ. Ροϋζβελτ γιὰ νὰ βγάλῃ τὸν τόπο ἀπὸ τὴν τρομερώτερη οἰκονομικὴ κρίση πού εἶχε ποτὲ γνωρίσει. Τὸ σύνολο τῶν τολμηρῶν μέτρων πού πῆρε τότε ἀποτελέσει τὸ περίφημο «Νιὸν Ντὴλ». Ἦταν μέτρα γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, καὶ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη, σοσιαλιστικὰ καὶ μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς μιὰ εἰρηνικὴ ἐπανάσταση. Φυσικὸ εἶναι τέτοια μέτρα νὰ συνεπάγονται μιὰ διαρκῶς μεγαλειότερη συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας. Ὅταν τὸ Νιὸν Ντὴλ βρισκόνταν στὸ ἀποκορύφωμά του, ξέσπασε ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος, πού καὶ αὐτὸς ἐτόνωσε ἐπίσης τὴν τάση πρὸς τὴν συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας. Τὴν ἀντίδραση πρὸς αὐτὴν τὴν πολιτικὴν τὴν ἐκπροσωποῦσε τὸ ρεπουμπλικανικὸν κόμμα. Ὅταν τὸ 1952 κέρδησε τίς ἐκλογές, θέλησαν πολλοὶ νὰ ποῦν ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς κατὰ πλειοψηφία ἀποδοκίμασε τὴν πολιτικὴν πού ὀδηγοῦσε στὴν αὐξήσῃ, ἀλλὰ καὶ στὴν συγκέντρωση τῶν ἐξουσιῶν ἀσφαλῶς καὶ αὐτὸς ὁ παράγων συνέβαλε στὴν ρεμπουπλικανικὴν νίκη, ἀλλὰ δὲν ἦταν καὶ ὁ ἀποφασιστικὸς. Ἡ δύναμη ὅμως μερικῶν γεγονότων εἶναι ὑπέρτερη ἀπὸ τίς προεκλογικὲς ὑποσχέσεις πού δόθηκαν μὲ καλὴ πίστη καὶ ἀπὸ τίς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ρεμπουπλικάνοι ἀφ' ὅτου ἀνέλαβαν τὴν ἐξουσία δὲν μπόρεσαν νὰ προχωρήσουν στὸ δρόμο τῆς ἀποσυγκέντρωσης.

Εἶναι τῆς μόδας τώρα καὶ στὴν Ἀμερικὴ, ὅπως καὶ ἄλλοῦ, νὰ μιᾶς ἐναντίον τοῦ παρεμβατισμοῦ, πού φυσικὰ συνεπάγεται τὴν ἐπέκταση τῶν ἀρμοδιοτήτων κυρίως τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης. Ἀλλὰ ἀφ' ὅτου τὸ κράτος ἀσκεῖ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ ἢ παρέμβαση εἶναι ἀναπότρεπτη. Στὴν Ἀμερικὴ, ὅπως σὲ καμμιά ἄλλη χώρα ἴσως, ὑπάρχουν παράγοντες πού ἐπιτρέπουν τὴν ἄσκηση μερικῶν λειτουργιῶν αὐτῆς τῆς φύσης ἀπὸ τοπικὰ ὄργανα ἢ ἀπὸ τοὺς ἰδιῶτες. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, παρ' ὅλες αὐτὲς τίς δυνατότητες, τὸ κράτος προελαύνει στὴν κατάκτηση ἀπέραντων ἐκτάσεων πού δὲν τοῦ ἀνήκαν ἄλλοτε.

Γι' αυτό είναι φυσικό ότι και οι ρεμπουμπλικάνοι δεν μπορούν να ανατρέψουν το ρού του χειμάρρου. Αυτό που μπορούν να κάνουν είναι, ό,τι αφαιρούν από την άτομική πρωτοβουλία, να προσπαθούν να το δίνουν στα πολιτικά εκείνα όργανα που βρίσκονται πιο κοντά στο άτομο, την κοινότητα, την κομητεία, την πολιτεία. 'Αλλά και αυτό, έπειδή αποτελεί μιάν αποσυγκέντρωση, μόνο μέχρι ενός σημείου μπορεί να γίνει.

Ο Λεβιάθαν του Άγγλου φιλοσόφου Χόμπς, όπως κατακτά την Ευρώπη, έτσι θα κατακτήσει και την 'Αμερική. 'Ανήκει στη δημοκρατική ήγηση αυτών των χωρών να προσπαθήσει να περιχαρακώσει ένα χώρο που να διαφυλαχθεί για το άτομο και να επιβάλει μιάν αποσυγκέντρωση της κεντρικής εξουσίας, που συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής ενός σύγχρονου κράτους.

X. ΤΑ 48 ΑΣΤΕΡΙΑ

Το 1787 τις 'Ηνωμένες Πολιτείες τις αποτελούσαν δεκατρείς πολιτείες, δηλαδή όλες οι πολιτείες που συνορεύουν με τον 'Ατλαντικό, εκτός από τη βορειότερη, το Μαίην, και τη νοτιότερη, την Φλώριδα, που τότε δεν είχαν διαμορφωθεί. Σήμερα οι 'Ηνωμένες Πολιτείες αποτελούνται από σαράνταοκτώ πολιτείες, δσα είναι και τα άστέρια της σημερινής αμερικανικής σημαίας. 'Από το 1787 ως το 1912 σχηματίσθηκαν κατά καιρούς και αποτέλεσαν μέρος της συμπολιτείας οι άλλες τριανταπέντε πολιτείες. Μέσα σε 125 χρόνια επεξετάθηκε ή αμερικανική συμπολιτεία σε ένα χώρο περίπου επταπλάσιο από τον αρχικό. Ο τρόπος με τον οποίο συντελέσθηκε ή κατάκτηση αυτού του χώρου και ο τρόπος με τον οποίο ο χώρος αυτός συνδέθηκε πολιτικά με τις αρχικές πολιτείες είναι δύο από τα κεφαλαιώδη και διδακτικότερα σημεία της αμερικανικής ιστορίας.

Πρέπει εδώ να αναπαραστήσουμε τη ζωή των πρώτων λευκών που εισδύσανε στα ένδοτερα του νέου κόσμου και συγκρουσθήκανε με τους Ινδιάνους. Πρέπει να φαντασθούμε πως ξεκινούσανε από τα κατοικημένα ανατολικά παράλια οι τολμηρότεροι άποικοι, οι «σκαπανείς», («παϊονήρες») με μιὰ βωιδάμαξα, τα εργαλεία τους, το σπιτικό τους, τα όπλα τους, άλλοτε συντροφιάς, άλλοτε οικογένειες μεμονωμένες και εισδύανε μέσα σε έναν άγνωστο κόσμο, άραιότατα κατοικημένο από μερικές άγριες φυλές Ινδιάνων. Ούτε τί γη, ούτε ποιο κλίμα, ούτε τί έχθρους θάβρισκαν μπορούσαν να ξέρουν. Όσοι δὲ χάνονταν, καταλάμβαναν παρθένες εκτάσεις, εκχέρωναν και τις κάναν χωράφια. Σε λίγα χρόνια ή ξερμη περιοχή γινόταν ένα σύνολο από μεγάλα άγροκτήματα με κάποια ύποτυπώδη κοινωνική οργάνωση. Τότε άλλα κύματα σκαπανέων τραβούσαν πιο πέρα να βρουν έδάφη που δεν ανήκαν σε κανέναν. Κάποτε τα άλλεπάλληλα τούτα κύματα φτάσαν μπρος σε ένα μεγάλο φυσικό σύνορο, τον τεράστιο Μισσισιπή. Έκει ανακόπηκε για λίγο ή κίνηση προς τη δύση. 'Αλλά την τρίτη και τετάρτη δεκαετία του 19ου αιώνα και το σύνορο αυτό ξεπεράσθηκε, ως που φτάσανε πάλι τα κύματα αυτά μπρος σε ένα άλλο άκόμα μεγαλειότερο έμπόδιο, την ύψηλή όροσειρά που από τον Καναδά στο Μεξικό διασχίζει την Βόρειον 'Αμερική, τα βραχώδη Όρη, τα Ρόκυ Μάουνταινς. Πίσω από αυτή την όροσειρά εκτεινονταν μιὰ άλλη άπέραντη περιοχή, άλλοι άγωνα και άνυδρη, άλλοι γονιμότατη. Στις γόνιμες όμως περιοχές είχαν κιόλας εισδύσει άποικοι που ξεκινήσανε κάποτε και αυτοί από τις άκτες του 'Ατλαντικού, αλλά δια του Μεξικού φτάσανε στον Ειρηνικό ή που κάνοντας τον γύρο της αμερικανικής ήπειρου από την Γη του Πυρός πλεύσανε δια του Ειρηνικού προς τις γόνιμες παραλίες της Καλιφόρνιας. 'Αμα το μεταναστευτικό κύμα κατά τα μέσα του περασμένου αιώνα ξεχείλισε πέρα από τα τεράστια Βραχώδη Όρη και τις στέπες που τα κυκλώνουν, συναντήθηκε με τους άποίκους που είχαν εγκατασταθεί στις άκτες του Ειρηνικού και έτσι έκλεισε ο κύκλος, έτσι κατακτήθηκε ολόκληρη ή άπέραντη αυτή γη. Χωρίς πολέμους, χωρίς στρατιωτικές επιδρομές, κατακτήθηκε με το άλέτρι, με την ειρηνική προώθηση των γεωργικών πληθυσμών. 'Υστερα μάλιστα από τα μέσα του 19ου αιώνα επιτάχυνε την κατάκτηση και ή επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου. Με το σύστημα αυτό των άρτηριών και φλεβών